

KBvG 20 jaar: Gerechtsdeurwaarderswet sterke basis voor de toekomst

Verder:

Gesprekken over duurzame oplossingen bij schulden /
Opleiding gerechtsdeurwaarder mag gezien worden /
KBvG en ministerie trekken samen op /

GDW.

Oplossingen voor schuldeiser en schuldenaar

NAJAAR 2021

inhoud.

4

**Pbo 20 jaar:
Gerechtsdeurwaarders-
wet is sterke basis
voor de toekomst**

**Vruchtbare
gesprekken
over duurzame
oplossingen bij
schulden**

10

24

**Krzemiński
nieuwe bijzonder
hoogleraar
executie- en
beslagrecht**

Column **27**

In beeld:
de dagvaarding **28**

16

**Opleiding
gerechts-
deurwaarder
mag gezien
worden**

**Samen optrekken
is het 'nieuwe
normaal'**

20

Van de hoofdredacteur

Zes jaar verder: twee bestuurs-
termijnen bij de KBvG met volop
ontwikkeling en turbulentie. Hoewel
ik liever vooruitkijk, start ik met
achterom kijken. De KBvG heeft zich
in twintig jaar tijd ontwikkeld tot een
volwaardige pbo, die goede invulling
heeft gegeven aan haar taak om
de goede beroepsuitoefening en de
vakbekwaamheid van gerechtsdeur-
waarders te bevorderen.
De gerechtsdeurwaarder is de
uitvoerende macht in het private recht.
Hij oefent in naam van de koning zijn
staatstaak uit en kan bijvoorbeeld
beslag leggen en ontruimen. Voor ons
als gerechtsdeurwaarders is dat werk,
voor de rest van de maatschappij zijn
het ingrijpende maatregelen.
Door naar buiten te treden, beter te
vertellen wat we doen, hoe vaak we
het doen en nog belangrijker, hoe wij
denken dat het beter kan, hebben we
laten zien dat we onze pbo-status
verdienen en goed gebruiken. Waar
de maatschappelijke discussie vaak
de emotionele kant van schulden
belicht, hebben wij als pbo met de
daadwerkelijke cijfers de rationele

kant belicht. Want schuldeisers hebben
ook rechten en schulden die niet
worden betaald hebben grote gevolgen.
We bedachten oplossingen en stelden
wetsverbeteringen voor waardoor we
eerlijker en beter kunnen werken.
Daarmee bevestigen we onze
onafhankelijkheid. Die staat constant
ter discussie en dat is prima. Dat hoort
bij ons ambt, bij onze staatstaak.
Laten we die discussie vooral voeren
en laat anderen merken dat we onze
verantwoordelijkheid nemen. In de
discussie kunnen we uitleggen wat we
doen en waarom we dat doen. Om een
eerlijk rechtssysteem te beschermen,
waarin iedereen weet waar hij aan toe is
en waarin we helpen als dat nodig is.
Met veel plezier heb ik deel uitgemaakt
van het bestuur. Samengewerkt
met het bureau, ledenraad, leden en
ketenpartners. Ik heb veel geleerd en
gerealiseerd.

Precies dat wens ik u allen:
blijf leren en realiseren!

Paul Otter
Hoofdredacteur GDW.Magazine •

COLOFON:

*GDW.magazine is een uitgave van
de Koninklijke Beroepsorganisatie van
Gerechtsdeurwaarder (KBvG).
GDW.magazine verschijnt twee keer per
jaar en wordt gratis toegezonden aan leden
en relaties. Naast het magazine geeft de
KBvG ook twee nieuwsbrieven uit:
GDW.online en KBvG Nieuws van de Week.
Voor aan- en afmeldingen en voor vragen
kunt u terecht op kbvg.nl/abonneren of
stuur een e-mail naar kbvg@kbvg.nl*

Redactie

Paul Otter (hoofdredacteur)
Leene Communicatie

Fotografie

Eric Fecken
Kees Winkelman
Kirsten van Santen

Vormgeving

Klare Koek

Druk

Opmeer bv

Prinses Margrietplantsoen 49
2595 BR Den Haag
070-890 35 30
kbvg@kbvg.nl

GDW.

Gerechtsdeurwaarderswet is sterke basis voor de toekomst

De KBvG bestaat dit jaar 20 jaar in haar huidige vorm als publiekrechtelijke beroepsorganisatie. De organisatie is op 15 juli 2001 ontstaan door het in werking treden van de Gerechtsdeurwaarderswet. Een traject van lange adem. Samen met Wil Rosmalen (79), de eerste KBvG-voorzitter, kijkt de huidige voorzitter Michaël Brouwer terug en vooruit.

Van vereniging naar beroepsorganisatie

Rosmalen: “Gerechtsdeurwaarder werkten jarenlang onder toezicht van de overheid. Daar wilden we van af. Als beroepsgroep wilden we onafhankelijker worden van de overheid. We wilden onze rechtspositie verbeteren en zelf beroeps- en gedragsregels maken. Om dat te bereiken moesten we zorgen dat we een publiekrechtelijke beroepsorganisatie, een pbo, werden. Dat was voor ons essentieel. Maar we moesten ook aan een aantal voorwaarden voldoen: er moest een onafhankelijk tuchtrecht komen en ook het toezicht op en de controle over het functioneren van de gerechtsdeurwaarder moesten goed en onafhankelijk geregeld zijn. Dat was er nog niet echt, want in de vereniging controleerden leden elkaar. Het onafhankelijk tuchtrecht, toezicht en de onafhankelijke controle voor onze beroepsgroep, werd door de politiek altijd tegengehouden met het argument dat dat niet bij een openbaar ambtenaar – zoals de gerechtsdeurwaarder – hoort. De KVG (de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarder, de

rechtsvoorganger van de KBvG, red.) heeft zich er daarom al in 1973 sterk voor gemaakt om te zorgen dat dit er alsnog zou komen. Het bestuur van de vereniging heeft toen het initiatief genomen om een ontwerp voor de Gerechtsdeurwaarderswet in te dienen. Hierin hebben we de oprichting van de beroepsorganisatie, het onafhankelijk tuchtrecht en het toezicht en de controle benoemd. Dat ontwerp werd als ludieke actie aan alle 150 Tweede Kamerleden bij exploit ‘betekend.’”

Wetsvoorstel

“We gingen ‘de politiek in’ om ons ontwerp voor de wet definitief te krijgen. In eerste instantie was de reactie van het ministerie: ‘geen sprake van, jullie beroepsgroep is te klein en je bent openbaar ambtenaar. Dat verhoudt zich niet tot een eigen regeling voor de beroepsgroep’. Dat was een discussie van een jaar of zes. Tot ik in 1979 toenmalig Tweede Kamerlid Ed Nijpels en Eerste Kamerlid Henk Heijne Makreel van de VVD ontmoette op een VVD-congres in Breda. Nijpels luisterde naar mijn verhaal en zegde toe dat hij hier iets aan zou gaan doen. Dat heeft hij gedaan: hij diende een motie in bij de Tweede Kamer dat er een wet ter verbetering van de rechtspositie van de gerechtsdeurwaarder moest komen. Die motie werd kamerbreed aangenomen. Toenmalig staatssecretaris Haars van Justitie is hierna aan het werk gegaan. Er volgde in 1982 een ontwerpwet, maar dat was een voorstel waardoor we met handen en voeten gebonden zouden zijn aan de overheid:

overheidstoezicht op alle fronten. Iets dat we helemaal niet wilden. Daar konden wij dus niet mee akkoord gaan. Dus zijn we de lobby bij de Tweede Kamerleden gestart. Dit keer bij de Kamerleden Max Tripels (VVD) en Gerrit van Dam (CDA). Ondanks het feit dat de VVD in principe geen voorstander was van een pbo – want dat is overheid – was hij bevlogen met onze ideeën en vond hij dat deze wet er moest komen. Want hij zag ook dat wij een ‘speciale’ overheid waren, die naast het openbaar ambt ook een belangrijke, ondernemende, functie had in de niet-ambtelijke praktijk: bijvoorbeeld bij het optreden als procesgemachtigde en het incasseren van vorderingen. Volgens hem moest er daarom een wet komen naar analogie van de Notariswet en de Advocatenwet, want die beroepsgroepen hadden allebei een pbo. Hij diende hiervoor een motie in, die ook aangenomen werd. De staatssecretaris kwam vervolgens met een nieuw wetsvoorstel waarin alles geregeld was op ambtelijk gebied. Maar op niet-ambtelijk gebied was weer niets geregeld. We waren als KVG zo kwaad, dat we tijdens het gesprek met toenmalig staatssecretaris Korte-Van Hemel zijn weggelopen. We waren verbijsterd, want de vraag in de motie was om een wet te maken die de onderwerpen voor de gerechtsdeurwaarder als vrije beroepsgroep zou regelen. En dat was niet gebeurd.”

Volhouden

“We stonden met lege handen. In de jaren die volgden, hebben we altijd veel met ambtenaren gesproken. We merkten dat het belangrijk was om onze onderwerpen veel met hen te

'Het gaat tegenwoordig over ondernemerschap in de beroepsgroep!'

Michaël Brouwer

bespreken en te vertellen wat gerechtsdeurwaarder doen. Dat deden we op een manier die niet vervelend was: we hadden een concreet onderwerp, bespraken dat een half uurtje en we waren weer weg. Zo hoorden we hoe de politici erover dachten: door het CDA werd ons nog gezegd dat de wet die we wilden een 'fossiel' zou zijn. Binnen de KVG gingen al stemmen op om het ambtelijk deel van de voorgestelde wet maar gewoon te accepteren en het niet-ambtelijke deel later te regelen. Maar dat voelde niet goed. Door nu te accepteren wat er lag, zou je nooit verder komen, was ons idee. We waren namelijk op weg naar iets dat we echt wilden. De ALV stemde er uiteindelijk mee in dat we door mochten gaan. Dat moment vergeet ik nooit meer: het was een geweldige waardering voor het werk dat we al hadden verzet.

Op een gegeven moment was de politiek rijp voor een tweede zet. In 1992 werd er een voorstel voor de Gerechtsdeurwaarderswet bij de Tweede Kamer ingediend. Maar in 1994 werd ook de 'MDW-operatie' – marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit – door de

overheid opgestart. Dat leverde voor de voortgang van het ingediende wetsvoorstel weer een behoorlijke vertraging op.

Die operatie, verdeeld in projecten, had tot doel om de administratieve lasten voor burgers en bedrijven te verlagen, meer ruimte te geven voor marktwerking, en de kwaliteit van wetten te verbeteren. Dat was voor gerechtsdeurwaarder relevant, want marktwerking in onze beroepsgroep was nieuw. Namens de beroepsgroep zaten we in de hoorzitting van de werkgroep onder voorzitterschap van Ivo Opstelten. We hebben toen de werkgroep kunnen overtuigen dat de wet er moest komen zoals wij die hadden voorgesteld. De voorzitter van de commissie sprak zich krachtig uit over de eerder voorgestelde Gerechtsdeurwaarderswet die er lag: 'Een vrije markt met overheids-toezicht is gedoemd te mislukken'. Dat was feest voor ons, dat was geweldig! Want hiermee hadden we weer een belangrijke stap gezet.

Na zo'n uitspraak zou je denken dat zo'n wet gaat 'rollen'. Maar daar kwamen allerlei dingen tussen. Zoals de liberalisering van de standplaats

van gerechtsdeurwaarder. Daarmee moesten gerechtsdeurwaarder zich vrij kunnen vestigen. Ze gingen niet alleen meer in hun arrondissement/kanton werken, maar werden landelijk bevoegd. Ambtenaren wilden dat apart regelen, terwijl we al in het voorstel van de wet hadden aangegeven hoe wij dit voor ons zagen. Wij wilden wel meewerken aan de liberalisering van de deurwaardersstandplaatsen, maar dan wel onder regiem van het wetsontwerp met een commissie van deskundigen en een publiekrechtelijke beroepsorganisatie.

Toch kreeg de "commissie deurwaardersstandplaatsen" – met daarin onder meer KVG-leden – te horen dat het aantal standplaatsen van gerechtsdeurwaarder zou worden bepaald door ambtenaren. Zonder overleg met ons hadden zij besloten dat er honderd standplaatsen bij zouden komen. Dat was belachelijk. We hebben toen Kamerlid De Vries van de VVD bereid gevonden om de toenmalig staatssecretaris Schmitz te ondervragen over dit punt. De Vries benadrukte dat het vestigingsbeleid in de wet geregeld wordt en dat dit niet in een apart deurwaarderreglement of wat dan ook geregeld moest worden.

Uiteindelijk heeft de staatssecretaris het initiatief over de standplaatsen tegengehouden.

Je zou verwachten dat de wet dan alsnog ingediend werd. Maar dat gebeurde niet. Het idee was toen om de vrije vestiging van gerechtsdeurwaarder eerder in te voeren dan de wet. Dat veranderde toen er in 1998 een nieuwe staatssecretaris, Job Cohen, aantrad. Die ging anders te werk dan zijn voorganger: hij was een politicus die niet alleen afging op zijn ambtenaren, maar ook zelf nadacht. Intussen had de Raad van State in 1998 ook een negatief advies over de voorgestelde wet gegeven. Deze adviseerde om het beroep van gerechtsdeurwaarder niet onder te brengen in een publiekrechtelijke beroepsorganisatie. Cohen passeerde – heel bijzonder – het negatieve advies van de Raad van State, en zegde toe dat de wet ingevoerd zou worden zoals wij die voor ogen hadden. Toen werd het wetsvoorstel van de Gerechtsdeurwaarderswet, na een derde nota van wijziging, uiteindelijk ingediend. Op zondag 15 juli 2001 – twee jaar later – trad de wet in werking en werd ook de KBvG geboren.

Algemeen belang

Rosmalen: "Nu, twintig jaar later, kan ik nog steeds zeggen dat ik blij ben dat er een pbo is met onafhankelijk en financieel toezicht. Maar wat soms nog moeilijk is, is dat de leden moeten kunnen omgaan met een publiekrechtelijke beroepsorganisatie. De KBvG is namelijk geen belangenvereniging, maar een organisatie ten dienste van het algemeen belang. Dat is een groot verschil. Het betekent dat je alle zaken mag regelen die het algemeen belang dienen, maar niet het persoonlijk belang van een directie. Een gerechtsdeurwaarder moet begrijpen dat de ambtelijke positie van de gerechtsdeurwaarder altijd het uitgangspunt is: dat is de pijler. En niet de niet-ambtelijke,

'Aan ideeën geen gebrek. Om ze allemaal uit te voeren, hebben we een lange adem nodig'

Michaël Brouwer

concurrerende, marktpositie. Want dan preferer je commercieel gewin boven de ambtelijke positie."

Brouwer: "Ik ben bang dat er misschien her en der nog wel een geschiedenislesje nodig is om dat te benadrukken. De gerechtsdeurwaarder kan de beroepsorganisatie namelijk ook als lastig zien: hij moet zich aan regels houden en de pbo verzint er ook nog eens regels bij. En hij is nog verplicht om ervoor te betalen ook. Die regels heeft hij – als ondernemer – liever allemaal niet. Je hoort inmiddels een roep om meer vrijheid en onafhankelijkheid, juist los van de pbo. Ze willen hun eigen gang gaan. Het mooie is wel dat het inmiddels niet meer over bijvoorbeeld de vrije vestiging van gerechtsdeurwaarder gaat, maar over ondernemerschap. Een gerechtsdeurwaarder zet datgene wat hij aan 'handel' kan realiseren met zijn kantoor af tegen zijn ambtelijke werkzaamheden die zijn voorgeschreven in de kaders van de wet. En die kaders kunnen best wel knellend zijn als je lekker wilt ondernemen.

Dat kan ik begrijpen, want de afgelopen periode is een hele lastige periode geweest voor sommige kantoren. Het lage niveau van de Btag-tarieven (Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarder, red.) de laatste jaren, de hoge griffierechten en de hogere eisen die – bijvoorbeeld door de Europese verordening voor de ambtshalve

toetsing – gesteld worden, hebben hier ook in meegespeeld. Het Btag-tarief is nu bijgesteld. De mening die nu domineert is dat dat tarief een gegeven is en dat het ondernemen daaromheen moet gebeuren. Maar dat vind ik een wat beperkte voorstelling van zaken. De kern moet – zoals je al zei – het ambt zijn. Het is fantastisch dat gerechtsdeurwaarder hierin het monopolie hebben gekregen en dat we daar ook een tarief tegenover mogen stellen. En voor dat tarief kun je het werk echt wel doen. Dat is je fundament en daarnaast mag je ook nog werkzaamheden doen die daaraan gerelateerd zijn. Ik denk dat het nog steeds de ideale manier is om als ondernemer aan de slag te zijn. Er is wel een kanttekening bij te maken. Aan de omvang van de gerechtsdeurwaardermarkt zit namelijk een beperking: die markt krimpt eerder dan dat hij groeit. Dat komt doordat er andere manieren gevonden worden om geschillen op te lossen en vorderingen te incasseren, maar ook doordat het beslag- en executierecht ingeperkt wordt."

Rosmalen: "De gerechtsdeurwaarder is een ondernemer in gebondenheid. Als je de regels en de kaders helemaal zou loslaten, dan neem je grote risico's. Dan word je weer uitsluitend ambtenaar, iets dat we juist probeerden te voorkomen bij het tot stand komen van de wet en de pbo. Je moet keihard vasthouden aan wat er nu is, want de beroepsgroep is een prestigieuze groep mensen

'Het gaat erom dat je met niet-ambtelijk werk, ambtelijk werk voorkomt.'

Wil Rosmalen

die het goed doet en het vertrouwen van de politiek en de bevolking zeker heeft. En waar kun je beter door benaderd worden bij nare dingen als een beslag of een ontruiming, dan door een gerechtsdeurwaarder die zich aan regels heeft te houden. Maar die daarnaast ook de belangen van zowel de schuldeiser als de schuldenaar in de gaten houdt.”

Marktwerking

Brouwer: ”In de discussies over wel of geen marktwerking is het argument van de tegenstanders altijd dat de gerechtsdeurwaarder niet onafhankelijk zou kunnen zijn. Terwijl de nadelen van het ambtelijk apparaat meestal niet worden benoemd. Ik heb bijvoorbeeld nog nooit een klacht gehad dat een ambtshandeling in Nederland niet uitgebracht kon worden. Gerechtsdeurwaarder pakken de ambtshandelingen direct op, ook voor opdrachtgevers die na zes uur komen. Dat is wel anders bij de afgifte van bijvoorbeeld rijbewijzen of paspoorten. Daar is het loket gesloten. Er is altijd een trigger om het werk gedaan te krijgen.”

Rosmalen: “Dat is vooral door de komst van de pbo en de vrije vestiging verbeterd. Je had vroeger namelijk het domeinmonopolie: je mocht alleen zaken behandelen in jouw kanton. Daardoor kon je eigen klanten die net buiten die grens lagen, niet bedienen. Die zaken moest een deurwaarder uit een ander gebied overnemen. En daar bleven nog weleens zaken liggen. Over dat soort situaties hoorde je niet meer toen de Gerechtsdeurwaarderswet er eenmaal was. Daarom was ik ook blij dat toen die landelijke bevoegdheid kwam, waardoor er meer concurrentie kwam tussen gerechtsdeurwaarder. Dat had natuurlijk gevolgen voor het aantal kantoren. Maar tegelijkertijd stegen de omzetten ook door de marktwerking.”

Maatschappelijk

Rosmalen: “Het is voor mij heel belangrijk dat je de pbo koestert en contact zoekt met mensen uit verschillende geledingen zoals de advocatuur en het notariaat. Maar ook uit de politiek, zoals jullie gedaan hebben in het debat rond de Tweede Kamerverkiezingen dit jaar. Dat vond ik magistraal!”

Brouwer: “Dat proberen we inderdaad steeds meer te doen. In de tijd rond de verkiezingen hebben we een position paper geschreven waarin we een aantal onderwerpen beschrijven. Over die onderwerpen hebben we ook onze ketenpartners om hun mening gevraagd. Naar aanleiding van een motie heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid daarnaast thematafels georganiseerd over drie onderwerpen: kleine vorderingen klein houden, sociaal tarief en digitalisering. Gezamenlijk hebben we een document gemaakt dat de minister kan gebruiken in zijn brief aan de Kamer. Dat maakt het voor Kamerleden overzichtelijker en wij weten hoe iedereen erover denkt.”

Rosmalen: “Dat vind ik leuk om te horen. Dat sluit namelijk aan bij de maatschappelijke rol die de gerechtsdeurwaarder ook heeft. Terecht dat jullie die ook benadrukken in jullie stukken. Het gaat erom dat je probeert een zaak van tevoren op te lossen en dus om met niet-ambtelijk werk, ambtelijk werk te voorkomen. Dat is altijd het standpunt geweest in mijn carrière. En dat een gerechtsdeur-

waarder ook voor de niet-ambtelijke werkzaamheden gehonoreerd moet worden, vind ik heel logisch. De overheid neemt nu die taak op zich en de maatschappij betaalt er al voor, maar dat hoort eigenlijk bij de gerechtsdeurwaarder.”

Brouwer: “Wat dat betreft leven we in een tijd waarin een heleboel dingen verschuiven. Naast corona heeft de toelagenaffaire een grote impact. Juist nu is er een sterke roep om onafhankelijkheid en menselijke maat in de uitvoering van ambtelijke taken. De gerechtsdeurwaarder combineert beiden in zijn dagelijkse werk en in ieder contact wat hij heeft: juist persoonlijk aan de deur.”

Perspectief

Brouwer: “De markt voor gerechtsdeurwaarder is lastig. Kantoren die het moeilijk hebben, vragen om perspectief. Die vraag vind ik reëel: er is een groep gerechtsdeurwaarder die lang in het vak zit en aan het einde van hun carrière de winsten ziet afnemen, of zelfs in de rode cijfers terechtkomen. Ze zijn op zoek naar verdien capaciteit, want daardoor kunnen ze weer verder. Ik hoop dat met de correctie van de Btag-tarieven er in elk geval een stukje compensatie is geweest. Een tweede correctie zal waarschijnlijk niet meer werken, want dan worden we als beroepsgroep te duur. Dus moet het ergens anders vandaan komen.”

Rosmalen: “Er is een enorme schuldenlast in Nederland. Daar kunnen gerechtsdeurwaarder van profiteren. Ik denk dat zij daar veel meer werk

uit kunnen krijgen. Daar moeten ze wel hun best voor doen; ze moeten wel ondernemer blijven.”

Brouwer: “Zeker in het doorverwijzen naar schuldhulp of het regisseren van schulden ligt er een berg werk. Daarvoor zou onze ministerieplicht eigenlijk uitgebreid moeten worden met een sociale ministerieplicht. Daarnaast zie ik de overheid zelf ook worstelen met haar eigen vorderingen. Afgelopen winter plaatste de Belastingdienst een advertentie waarin ze 2.200 deurwaarders zochten. Dat is drie keer onze hele beroepsgroep! Dan denk ik: schakel de gerechtsdeurwaarder daar dan voor in. Wij hebben de kennis, de mensen en de middelen. Ik denk dat wij dat efficiënter kunnen. Wij houden rekening met de menselijke maat in onze communicatie, zijn bereikbaar en aanwezig, en digitaliseren en innoveren. Dat kunnen wij, omdat wij de ontwikkeling als gevolg van de marktwerking hebben meegemaakt.”

Rosmalen: “Zo’n dertig jaar geleden benaderden wij de toenmalige staatssecretaris van Financiën al eens, met het voorstel de belastingen van de overheid ook te laten innen door gerechtsdeurwaarder. In België was en is dat al het geval.”

Brouwer: “Aan ideeën geen gebrek in de beroepsgroep. Om ze allemaal uit te voeren, zullen we wel een lange adem nodig hebben. Zoals jij die had, toen je met de Gerechtsdeurwaarderswet bezig was. De realiteit is dat kantoren die in zwaar weer zitten, dat waarschijnlijk niet meer mee

'De KBvG is als pbo een organisatie ten dienste van het algemeen belang.'

Wil Rosmalen

Wil Rosmalen heeft zich sinds 1984 voor de beroepsgroep ingezet als bestuurder van de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarder (KVG), de rechtsvoorganger van de KBvG. Hij stond als lid van de commissie invoering Gerechtsdeurwaarderswet aan de basis van de wet die nu nog steeds van kracht is voor de beroepsgroep. Wil Rosmalen had een eigen gerechtsdeurwaarderkantoor – Rosmalen Gerechtsdeurwaarders – dat dit jaar 50 jaar bestaat. Zijn inzet voor de beroepsgroep werd ook internationaal gezien. Hij had zes jaar plaats in het dagelijks bestuur van de ‘Union Internationale des Huissiers de Justice’ – de internationale gerechtsdeurwaarderorganisatie – in Parijs. Voor zijn pionierswerk bij de totstandkoming van de unieke Gerechtsdeurwaarderswet ontving hij twee onderscheidingen: het ‘Diplome d’honneur’ en hij werd benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau. Wil Rosmalen geniet al een aantal jaren van zijn pensioen, maar is nog steeds betrokken bij de beroepsgroep.

gaan maken. En dat is zuur, want een gerechtsdeurwaarder is van de actie en de oplossing. Voor de pbo blijven zaken als onafhankelijkheid, kwaliteit, vakbekwaamheid, maar ook continuïteit speerpunten voor de toekomst. Daarbij zullen we de randjes opzoeken van wat mogelijk is. We gaan ook werken aan verdere professionalisering van de pbo. En ik vind dat je bestuursleden effectief moet inzetten, ook richting bijvoorbeeld Kamerleden.”

Rosmalen: “Mooi om te horen. Laat het een begin zijn van groei van de beroepsgroep.” ●

Vruchtbare gesprekken over duurzame oplossingen bij schulden

De KBvG stelde eerder dit jaar de position paper ‘Schulden in perspectief: Duurzame oplossingen bij schulden, met oog voor alle betrokkenen’. Dat was de inbreng voor een debat dat we organiseerden rondom de Tweede Kamerverkiezingen. De afgelopen maanden is de KBvG met (keten)partners in gesprek gegaan over de standpunten en oplossingen uit de position paper. We hebben de belangrijkste voorstellen en reacties op een rij gezet.

1. Wanbetaling als maatschappelijk probleem

In het maatschappelijke én politieke debat over schulden gaat het meestal over schuldenaren die in de knel zijn gekomen en hoe ze daar weer uit te krijgen. Dat is begrijpelijk: de situaties die gerechtsdeurwaarders bij hun werk tegenkomen zijn soms schrijnend. Tegelijk constateren we dat in het debat nu soms wel heel gemakkelijk voorbijgegaan wordt aan het maatschappelijke belang van betalen. De gevolgen van wanbetaling voor schuldeisers en maatschappij zijn namelijk groot. Niet zelden zijn het MKB-ondernemers die omvallen door oninbare facturen. Wanneer het aantal klanten dat niet of te laat betaalt zich opstapelt, wordt een

schuldeiser zelf een schuldenaar met problematische schulden. Faillissement kan het gevolg zijn. Maar denk ook aan een zorgverzekeraar, die te maken krijgt met wanbetaling. Om de zorg betaalbaar te houden, zal hij afschrijvingen van oninbare facturen moeten verrekenen met de premie voor het volgende jaar. De maatschappelijke kosten van wanbetaling dragen we dan met z'n allen. Dat onderstreept ook de economische en maatschappelijke waarde van goede incasso, waarmee we in Nederland gelukkig veel van zulke situaties weten te voorkomen.

Duurzame oplossingen zijn goed voor schuldenaren én schuldeisers.

Voor alles pleiten we als gerechtsdeurwaarders – vanuit onze onafhankelijke positie – voor duurzame oplossingen, waar schuldenaren én schuldeisers beter van worden en ook de samenleving als geheel. Oplossingen die schuldenaren

langdurig beschermen tegen schulden en ondernemers tegen onevenredige financiële schade. Oplossingen die recht doen aan alle betrokkenen.

Meerdere partijen kunnen zich vinden in onze visie op wanbetaling. De NVI, de VVCM, het VCMB en MKB Nederland onderschrijven ook dat duurzame oplossingen beter zijn. Schuldhulpoplossingen zouden geen tijdelijke sanering moeten zijn, maar een oplossing waarbij ook wordt voorkomen dat er daarna weer nieuwe schulden gaan ontstaan. De NVVK mist hierbij de bredere onderliggende discussie die gevoerd zou moeten worden over de mate van bestaanszekerheid en het bestaansminimum van burgers, als een van de oorzaken van de schuldenproblematiek. Ook het optreden van de overheid bij haar eigen vorderingen stelt Divosa aan de orde: de overheid weet burgers goed te vinden als ze moeten betalen, maar dat blijkt een stuk moeilijker als burgers hun recht opeisen. Wat hen betreft is dit een van de redenen waarom wanbetaling een maatschappelijk probleem is. MKB Nederland benadrukt dat het mensen soms te makkelijk gemaakt wordt om schulden te maken. Die perverse prikkel moet eruit. Zeker in deze tijd hebben mkb'ers te weinig financiële middelen om de risico's van wanbetaling op te vangen.

2. De overheid als schuldeiser: dat moet anders

De overheid is in Nederland de grootste schuldeiser. Of eigenlijk hebben we het dan over de verzameling van alle overheidsinstellingen en ZBO's, denk bijvoorbeeld aan de Belastingdienst, gemeenten, het UWV en het CAK. In tegenstelling tot private schuldeisers, waarbij gerechtsdeurwaarders onafhankelijk optreden, mogen overheidsinstellingen de invordering (deels) zelf doen bij publieke schulden. Dat betekent in de praktijk dat één partij zowel schuldeiser, rechter als uitvoerende macht is. En aangezien het hier gaat over de overheid, is het ook nog eens zo dat dezelfde partij de wet maakt. De KBvG plaatst, net als de Wereldbank, kritische kanttekeningen bij deze situatie.

Met name de vertegenwoordigers van schuldeisers en hun incasseerders onderstrepen het probleem dat de overheid meerdere petten op heeft: als schuldeiser, wetgever, invorderaar en titelverschaffer. De Ombudsman vraagt zich af of het principieel juist is dat de overheid geen onderscheid maakt tussen de beslissing om in te vorderen en de uitvoering daarvan.

Schakel bij invordering altijd een onafhankelijke gerechtsdeurwaarder in.

De overheid die zelf haar eigen invordering doet is niet alleen onwenselijk vanuit het principe van de scheiding der machten, maar leidt ook tot onrecht ten opzichte

van burgers met schulden en ten opzichte van private schuldeisers. Bovendien is de overheid gewoonweg niet goed in staat tot tenuitvoerlegging met hoge kwaliteit en het hanteren van de menselijke maat. De KBvG stelt daarom voor om bij wet te regelen dat bij alle invordering altijd een onafhankelijke gerechtsdeurwaarder moet worden ingeschakeld. Ook bij schulden aan de overheid. Maak van de gerechtsdeurwaarder de enige tenuitvoerleggingsautoriteit. Daarmee worden de rechtsprekende en uitvoerende macht gescheiden en is de schuldeiser niet langer degene die ook komt vorderen. Gerechtsdeurwaarders zijn onafhankelijk, hebben heldere gedragsregels, staan onder tuchtrecht en kunnen de menselijke maat hanteren omdat ze aan de deur komen bij schuldenaren.

Dit voorstel kan bij de meeste partijen op sympathie rekenen. Met name op het punt van de kwaliteit van de dienstverlening die een gerechtsdeurwaarder levert. De incassosector ziet gerechtsdeurwaarders als hét invorderingsmetier. Alle minnelijke incasso zou via incassobureaus moeten lopen volgens hen. Er zijn ook kritische geluiden: hoe zorg je voor onpartijdigheid en onafhankelijkheid wanneer gerechtsdeurwaarders alle invordering voor hun rekening nemen, terwijl die ook een commercieel belang bij een zaak hebben? De Ombudsman en de LOSR zien meer in het Zweedse model: de gerechtsdeurwaarder in overheidsdienst. Daarmee zou de onafhankelijkheid gewaarborgd zijn.

Op het punt van het bieden van de ‘menselijke maat’ zien de incassosector en de Raad voor de Rechtspraak een rol voor gemeenten weggelegd. Voornamelijk vanuit

De KBvG heeft haar position paper met de volgende partijen besproken:

- de Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSRR, Sociaal Werk Nederland)
- de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK)
- de Nederlandse Vereniging van gecertificeerde Incasso ondernemingen (NVI)
- de Hogeschool Utrecht, lectoraat Schulden & Incasso
- Het Molengraaff instituut voor privaatrecht, onderdeel van de Universiteit van Utrecht
- het Verbond van Credit Management Bedrijven (VCMB)
- de Vereniging Voor Credit Management (VVCM)
- de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Divosa
- de Raad voor de Rechtspraak
- MKB Nederland
- de Nationale Ombudsman
- de International Union of Judicial Officers (UIHJ)

hun taak bij vroegsignalering en de organisatie van de schuldhulpverlening.

Gelijke incassobevoegdheden bij publieke en private schulden.

De overheid beschermt de schuldenaar – terecht – zodat er een bestaansminimum wordt gegarandeerd. Maar als het gaat om schulden bij de overheid, dan is het ineens wel mogelijk om het bestaansminimum aan te tasten. Dat moet veranderen. Het recht op een bestaansminimum zou altijd moeten gelden, onafhankelijk van wie de schuldeiser is. De overheid zou zichzelf geen bevoegdheden moeten geven die ze private schuldeisers onthoudt. Zowel incassobevoegdheden

als bescherming van schuldenaren zouden hetzelfde moeten zijn: zowel bij private schulden, als wanneer sprake is van schulden bij de overheid. Wanneer alle schuldeisers een gelijke positie hebben, zijn ze ook in gelijke mate gemotiveerd om tot een (minnelijke) oplossing te komen met schuldenaars.

De preferentie van publieke schulden boven private schulden zien met name de vertegenwoordigers van de schulden- en incassosector als een belemmering. Het VVCM vult nog aan dat het argument voor preferentie vaak is dat het om gemeenschapsgeld gaat. Maar als mensen elders in de problemen komen, gaat dat toch ook ten koste van de gemeenschap?

3. Transparantie over schulden en vermogen

Veruit de meeste schuldenaren kunnen hun rekening best betalen, maar doen dat om de een of andere reden niet uit zichzelf. In de meeste gevallen is een zetje van de gerechtsdeurwaarder voldoende en wordt alsnog betaald: in één keer of met een betalingsregeling. Wanneer het niet lukt om in de minnelijke fase een betalingsregeling af te spreken, kan de gerechtsdeurwaarder overgaan tot gerechtelijke stappen. Deze kosten geld en tijd: kosten die in principe voor rekening zijn van de schuldenaar die het probleem heeft veroorzaakt door niet te betalen. Maar wanneer de schuldenaar eenvoudigweg het geld niet heeft, is het niet zinvol om deze stappen te ondernemen.

Regel transparantie van vermogen bij wet.

Pas wanneer gerechtsdeurwaarders verifieerbare informatie hebben over het beschikbare vermogen, lopende beslagen en schuldhulptrajecten, kunnen ze een betrouwbare berekening maken van de betaalcapaciteit. De informatie die ze nodig hebben is nu niet betrouwbaar en compleet. De wettelijke informatieplicht betreft nu enkel de bronnen van inkomsten en de bankrekeningnummers (geen saldogegevens). Informatie geven over het saldo van die bankrekeningen, vermogens op buitenlandse rekeningen en goederen die vatbaar zijn voor beslag is nu niet verplicht. Dat geldt ook voor het geven van informatie over roerende goederen en adressen waar deze mogelijk opgeslagen liggen.

De KBvG stelt daarom voor om derden te verplichten om inzage te geven en er sancties aan te verbinden wanneer zij zich onttrekken aan deze plicht. Alleen zo kunnen gerechtsdeurwaarders iedereen recht doen, met een aanpak op maat. Dat transparantie van informatie essentieel is voor de uitvoering van de taak van de gerechtsdeurwaarder, onderschrijven ook de HU, de UIHJ, de UU en het VVCM. De laatste vult aan dat er goede voorbeelden zijn in het buitenland waarbij transparantie van vermogen is geregeld: in Zweden kan de fiscus zien wat de vermogenspositie en het inkomen is van de schuldenaar. En in Engeland heeft de markt het geregeld, onder regie van de grote banken. Aan een informatieplicht kleven voor de Rechtspraak nog wel bezwaren als het om de privacy gaat. Het VVCM weerlegt dit en geeft aan dat dit geen bezwaar hoeft te zijn, zolang er een wettelijke grondslag voor is.

Sluit alle gemeenten en schuldhulpverleners aan op VISH.

Met de Verwijsindex Schuldhulpverlening (VISH) hebben we een mooi instrument in handen om

gerechtsdeurwaarders te informeren over schuldenaren die in een schuldhulpverleningstraject zitten. Gemeentelijke schuldhulpverleners kunnen hierin aangeven of een burger deelneemt aan een schuldhulpverleningstraject. VISH biedt belangrijke informatie voor goed inzicht in de betaalcapaciteit en daarmee voor een passende aanpak. Daarmee voorkomen we onnodige stress bij mensen met problematische schulden. Helaas is meer dan driekwart van de Nederlandse gemeenten nu nog niet aangesloten op VISH.

Het delen van gegevens stuit – traditioneel – op privacy bezwaren. De NVI oppert dat het goed zou zijn als de incassosector als geheel afspraken maakt met de autoriteit over de privacy bij informatie-uitwisseling. Het VVCM voegt toe dat informatie over schuldhulp in België onderdeel van de kredietregistratie is.

Sluit alle beslagleggende partijen aan bij vDBR.

In het Digitaal Beslagregister (DBR) delen gerechtsdeurwaarders met elkaar welke beslagen zij hebben gelegd op inkomen. Met de verbreding van het DBR (vDBR) willen we zorgen dat ook alle andere partijen die beslagen leggen – zoals de overheid – deze informatie delen. Alle soorten beslagen kunnen hierin worden meegenomen, en alle gerechtsdeurwaarders kunnen deze informatie raadplegen. Zo is er altijd overzicht in een schuldsituatie, en kunnen de verschillende beslagleggende partijen er samen voor zorgen dat de schuldenaar en alle schuldeisers – in gelijke mate – recht wordt gedaan.

Deze oplossing werd breed onderschreven door de gesprekspartners. Ze vinden het logisch dat alle beslagen op een plek bijgehouden moeten worden en te raadplegen moeten zijn.

4. Effectieve fraudeaanpak met een menselijke maat

Fraudeurs en criminelen komen nog te vaak weg met het verbergen of wegsluizen van hun vermogens. We hebben het hier dus niet zomaar over moedwillige wanbetalers, maar over mensen die ook nog eens zodanig berekend te werk gaan dat het moeilijk na te gaan is wat hun vermogen is en waar het zich bevindt.

Zet gerechtsdeurwaarders in voor het signaleren van fraude.

Gerechtsdeurwaarders kunnen aan de deur situaties snel beoordelen en hebben zicht op misstanden die onzichtbaar blijven in databanken. Elk huisbezoek kan een adrestoetsing zijn: een gerechtsdeurwaarder kan bijvoorbeeld constateren dat iemand niet op het opgegeven adres woont. Of dat een bedrijf ingeschreven staat op een leegstaand adres met enkel een brievenbus. Dit kunnen signalen zijn van (adres)fraude,

ondermijning en het verstoppert van (crimineel) vermogen, bijvoorbeeld in de vorm van vastgoed of andere goederen. Deze toetsing draagt bij aan de juistheid van gegevens in de basisregistratie en het voorkomen van 'spookburgers'.

Een aantal van de gesprekspartners (het VCMB en MKB Nederland) vindt de inzet van gerechtsdeurwaarders bij het opsporen van fraude een interessante gedachte. Het is logisch dat de data die gerechtsdeurwaarders al gebruiken bij hun voorbereidend onderzoek naar het bepalen van de betaalcapaciteit bij schuldenaren, ook op een andere manier ingezet kan worden. Bedenkingen zijn er bij de Raad voor de Rechtspraak: het signaleren van fraude is een opsporingstaak.

Geef gerechtsdeurwaarders volledige toegang tot relevante registers.

De staatstaak van gerechtsdeurwaarders is: zorgen dat wat de rechter zegt, ook gebeurt. Om hier goed uitvoering aan te kunnen geven bij schuldenaren die hun vermogen verstoppert of wegsluizen, is het van belang dat gerechtsdeurwaarders beter toegang krijgen tot de relevante (handels)registers.

Daarom stelt de KBvG voor om:

- gerechtsdeurwaarders toegang te geven tot het UBO-register. Zo kunnen ze in alle registers van de Kamer van Koophandel op naam van de debiteur zoeken en weten welke personen bij welke bv horen;
- gerechtsdeurwaarders toegang te geven tot het Centraal aandeelhoudersregister (CAHR). In dit register komt informatie over de aandeelhouders van bv's en nv's, afkomstig van notarissen. Alleen zo voorkomen we dat wie best kan betalen, maar dat niet wil, het vermogen kan verstoppert via een kerstboom aan vennootschappen.

Betrek gerechtsdeurwaarders actief bij bestrijding van ondermijning.

In de samenleving en in de politiek leeft breed de wens om crimineel vermogen snel en zichtbaar af te pakken, met andere woorden: om criminelen te 'plukken'. Gerechtsdeurwaarders zijn specialist op dit terrein: ze kunnen snel beslagleggen, vermogens blokkeren en vermogens onttrekken. Die snelheid is van belang bij criminele vermogens, om te voorkomen dat ze toch nog weer worden weggesluisd. De vereiste geheimhouding is bij gerechtsdeurwaarders al goed geborgd.

Wanneer alle schuldeisers een gelijke positie hebben, zijn ze ook in gelijke mate gemotiveerd om tot een (minnelijke) regeling te komen.

5. Maak procederen (griffierechten) goedkoper.

De rechtbank hanteert bij griffierechten een tariefverschil tussen natuurlijke personen en rechtspersonen. Het tarief wordt bepaald op basis van de eiser; meestal een rechtspersoon. De veroordeelde moet uiteindelijk de kosten betalen. Dat betekent dat het hoge tarief in de praktijk vaak juist betaald wordt door een natuurlijk persoon: de burger. Dit is niet juist. Daarnaast: als er geen verweer wordt gevoerd, volgt er geen inhoudelijke behandeling.

Op 28 september is in de Eerste Kamer een wetswijziging aangenomen voor de Wet Griffierechten burgerlijke zaken. De wijziging houdt in dat in kantonzaken lagere griffierechten

gaan gelden voor vorderingen van 500 euro tot 5.000 euro. Met dit voorstel wil de regering zorgen dat deze griffierechten beter in verhouding komen te staan tot de hoogte van de vordering.

De KBvG doet twee voorstellen met betrekking tot de griffierechten:

- Schaf het tariefverschil tussen natuurlijke persoon of rechtspersoon af. Of laat de hoogte ervan niet afhangen van de eiser, maar van de partij die uiteindelijk betaalt;
- Zorg voor een lager tarief wanneer de schuldenaar geen verweer voert.

Het idee om procederen goedkoper te maken is een breed gedeeld sentiment. De oplossingen om het slimmer en eerlijker te organiseren kunnen op bijval rekenen. Het LOSR vindt wel dat de drempel verlagen om een vonnis te halen het risico in zich heeft dat er sneller tot executie wordt overgegaan, ten koste van een minnelijke oplossing. Er moeten dan dus wel maatregelen tegenover staan die dit risico terugdringen.

Het accent is verschoven van eenvoudigweg handhaven naar samen zoeken naar een goede oplossing, met ook oog voor de oorzaken van schulden.

6. Een sociale ministerieplicht met bijbehorende beloning

De gerechtsdeurwaarder heeft van oorsprong vooral een ambtelijke taak, vanuit zijn ministerieplicht als uitbrenger van dagvaardingen en uitvoerder van vonnissen. Hij zorgt dat wat de rechter zegt, ook gebeurt. Daarvoor legt hij als bezorger van gerechtelijke boodschappen 1,7 miljoen huisbezoeken per jaar af. Hij klopt aan bij schuldenaren en gaat met ze in gesprek om te komen tot een passende oplossing. In de afgelopen twintig jaar is het accent daarbij verschoven van het executeren van vonnissen, naar het samen constructief zoeken naar een goede oplossing, met ook oog voor de oorzaken van schulden.

Zorg voor een tarief bij minnelijke regeling.

Voor ambtshandelingen zoals een dagvaarding, beslaglegging of huisuitzetting ontvangen gerechtsdeurwaarders een vergoeding. Bij mensen met schulden die niet kunnen betalen hebben zulke handelingen weinig zin: de schulden nemen alleen maar toe. Alles moet er daarom op gericht zijn om onnodige handelingen te voorkomen. Maar daar is nu geen beloning voor geregeld. En dat terwijl bijvoorbeeld het voorkomen van een ontruiming ook de samenleving veel kosten bespaart. In de keten kunnen gerechtsdeurwaarders ook een meer structurele, maatschappelijke rol spelen bij het sneller doorverwijzen naar schuldhulpverlening. Nu duurt het vaak te lang voordat mensen met problematische schulden inzien dat ze hulp nodig hebben.

De verandering van de rol van de gerechtsdeurwaarder vraagt om een uitbreiding van de klassieke ministerieplicht. Het is denkbaar dat deze plicht uitgebreid wordt met een sociale ministerieplicht, met een reële vergoeding.

De invoering van een sociale ministerieplicht voor werkzaamheden zoals informeren, faciliteren en doorverwijzen naar schuldhulpverlening kan op veel bijval rekenen. De maatschappelijke meerwaarde van de gerechtsdeurwaarder wordt hier duidelijk gezien. Zeker de partijen die zich richten op schuldhulpverlening en bewindvoering (LOSR en NVVK). De Universiteit van Utrecht ziet ook dat de gerechtsdeurwaarder een spil kan zijn die als eerste de situatie achter de deur in kan schatten. Door hem een financiële prikkel te geven kan hij maatschappelijke kosten besparen. Volgens de Ombudsman past dit goed in de huidige ontwikkeling van sociale invordering, die belangrijk is voor burgers. Een sociale ministerieplicht zal de druk om te moeten invorderen, omdat de opdrachtgever daarop staat, alleen niet meteen oplossen. Door de sociale taak formeel te maken ontstaat er wellicht balans. Het zou volgens de Ombudsman goed zijn als gerechtsdeurwaarders een soort van discretionaire bevoegdheid kunnen krijgen. Het LOSR ziet bij de invoering van een 'sociaal tarief' wel een grote uitdaging: Hoe zorg je ervoor dat objectief vaststaat wanneer het tarief verschuldigd is? En hoe voorkom je dat er alsnog ambtshandelingen worden verricht en dat het per saldo tot meer kosten voor de debiteur leidt? De UIHJ vult hierbij aan dat in veel Europese landen er geen vergoeding is bij een minnelijke oplossing of betaalregeling. De kosten worden verhaald op de schuldenaar. Dat

brengt de schuldenaar verder in de problemen. Een oplossing zou zijn dat de overheid of de schuldeiser een deel van de kosten op zich kan nemen. De Raad voor de Rechtspraak vraagt zich af of de gerechtsdeurwaarder niet eerder voor een gang naar de rechter zal kiezen, wanneer de vergoeding hiervoor hoger blijkt te liggen dan het tarief voor de sociale taken waarmee hij een minnelijke regeling kan treffen.

7. Duurzame schuldhulp met duidelijke voorwaarden

Ongeveer 650.000 Nederlandse huishoudens hebben te maken met problematische schulden. Dat zijn er best veel en we slagen er niet echt in om die groep kleiner te maken. Diverse voorspellingen en berichten in de media gingen ervan uit dat de coronacrisis voor een flinke golf aan extra schulden zou gaan zorgen. Schuldeisers geven echter aan dat er in 2020 beter is betaald. Daardoor hebben gerechtsdeurwaarders juist minder incasso-opdrachten gekregen. Links en rechts klinkt het pleidooi voor ademruimte, schuldenrust, kwijtschelden van schulden en sneller inzetten op schuldsanering. Een belangrijke uitdaging daarbij zal zijn om oplossingen te vinden voor de lange termijn: duurzame schuldhulp.

Investeer in vaardigheden of zet bewindvoering in.

Om het schuldprobleem goed aan te pakken, moeten we kijken naar de oorzaken van wanbetaling. Veel mensen met problematische schulden

gaan niet op een verantwoordelijke manier om met geld. Aan de start van het schuldhulptraject moeten we nagaan wat de oorzaak hiervan is. Niet iedereen zal uiteindelijk in staat zijn om zelf verantwoordelijk om te gaan met geld. Daar moeten we eerlijk over zijn. Voor deze mensen is bewindvoering een duurzame oplossing. Bewindvoerders helpen burgers om nieuwe schulden te voorkomen. Zowel de NVVK, het LOSR als Divosa geloven in een nauwere samenwerking tussen de schuldhulp- en de invorderingsketen. Op financiële nalatigheid zou geen huisuitzetting moeten volgen, maar een financiële sanctie zoals bewindvoering (Divosa). Goede aansluiting bij schuldhulpverlening en goede samenwerkingsafspraken kunnen zorgen voor een betere inschatting van wat een schuldenaar nodig heeft (LOSR).

Maak schuldenrust voorwaardelijk.

Een periode van schuldenrust kan een goed idee zijn. Gerechtsdeurwaarders schorten veelal hun werkzaamheden (zoals dagvaardingen, beslagen en ontruiming) op, zodat er rust ontstaat en kan worden gewerkt aan een goede oplossing. Schuldenrust biedt ook een kans om te zorgen dat het schuldenprobleem niet alleen voor de korte, maar ook voor de lange termijn effectief wordt aangepakt: wanneer we daar de voorwaarde aan verbinden dat schuldenaren actief meewerken aan schuldhulpverlening. Bij wie dat niet wil, of alsnog afhaakt, wordt de schuldenrust effectief opgeheven en komt de gerechtsdeurwaarder opnieuw aan de deur. Zo kunnen gerechtsdeurwaarders bijdragen aan effectieve schuldhulp. Een afgemaakt schuldhulpverleningstraject is weer een stap op weg naar een duurzame oplossing. ●

Uit de praktijk

Opleiding gerechtsdeurwaarders mag gezien worden

Hoewel het aantal gerechtsdeurwaarders de laatste jaren is gedaald, is er nog steeds nieuwe aanwas nodig. Wat is er zo mooi aan het vak? Hoe ziet de nieuwe gerechtsdeurwaardersopleiding eruit? En hoe maken we studenten enthousiast? Lorena Botter (gerechtsdeurwaarder bij Syncasso en KBvG–Ledenraadslid), Nathalie van Huet (directeur business development bij AGIN Timmermans) en Jos Rutten (docent aan de gerechtsdeurwaardersopleiding van de Hogeschool Utrecht) gingen erover in gesprek.

Drive om recht te doen
Krijgen gerechtsdeurwaarders op een feestje de vraag wat voor werk ze doen, dan is het antwoord meestal onverwacht.

Botter: "Ik zeg altijd dat ik iemand – letterlijk – help aan de deur. Dan kijken mensen soms best vreemd op, want ze hebben een ander – negatiever – beeld van een gerechtsdeurwaarder. Ze verwachten daarnaast ook niet direct dat een vrouw dit werk doet. Wat het werk voor mij spannend maakt, is dat elk adres weer verrassingen oplevert. Vooral als ik de niet–kunnere verder kan helpen geeft mij dat veel voldoening. Dat is mijn drive. Ook op de momenten dat je moet doorpakken, wanneer je dat eigenlijk niet wilt. Het is bijvoorbeeld voorgekomen dat ik de waterlevering moest afsluiten bij een gezin met een baby'tje. Ik heb daarna nog contact met hen gehad. De volgende dag nog is de gemeente een schuldhelpverleningstraject gestart en werd het gezin weer aangesloten op het water. Zo heb ik zowel de schuldeiser als de schuldenaar geholpen."

Rutten: "Het bijzondere dat ik vaak uitlicht, is de functie die de gerechtsdeurwaarder in de rechtsstaat heeft. Ik maak vaak de vergelijking met het werk van de politie als handhaver van

de wet. Een gerechtsdeurwaarder is een soort 'civiele politieagent'. Ik hoor van studenten die inmiddels ook als gerechtsdeurwaarder aan het werk zijn, dat die rol de meeste voldoening geeft. Daarnaast vinden zij de afwisseling en de persoonlijke vrijheid belangrijke voordelen van het werk. Soms krijg je weleens de reactie dat het 'zielig' zou zijn voor mensen met schulden dat gerechtsdeurwaarders aan de deur komen. Ik draai het meestal om en zeg dan: kun jij je voorstellen dat jij je salaris de komende maand niet meer krijgt? Want dat is wat gerechtsdeurwaarders doen: ze zorgen dat organisaties het geld krijgen waar ze recht op hebben, omdat iemand iets bij hen heeft gekocht. Dat klinkt logisch voor juristen en gerechtsdeurwaarders. Die denken meer in rechten en plichten, maar dat is niet voor iedereen zo eenvoudig te begrijpen. Het staat of valt met de manier waarop je je vak uitoefent aan de deur."

Van Huet: "Zonder uitvoerders van het recht, geen recht. Al ben ik zelf geen gerechtsdeurwaarder, die trots zie ik wel terug bij mijn collega's. Ik heb grote waardering voor de manier waarop gerechtsdeurwaarders, maar ook de tientallen dossierbehandelaars in ons team,

hun werk op een zo maatschappelijk betrokken mogelijke manier proberen te doen. Zij hebben dagelijks met debiteuren te maken, maar ook met de opdrachtgever of schuldeiser die meestal ook een gezin heeft. Er is veel aandacht voor de bescherming van de schuldenaar en dat is belangrijk, maar dat de KBvG zich ook hard maakt voor de positie van de schuldeiser vind ik ook goed. Want dat is uiteindelijk van belang voor de economie van heel Nederland.

Die bijzondere rol van de gerechtsdeurwaarder is ook de reden dat ik wil bijdragen aan de (her)waardering van de branche. Dat verdient de beroepsgroep. Ik vind namelijk dat gerechtsdeurwaarders een beetje in het verdomhoekje worden gezet. Daar heeft de overheid ook een aandeel in gehad: bijvoorbeeld bij de Btag-tarieven. Er is een onafhankelijke commissie voor nodig geweest om te constateren dat die tarieven tekortschoten. En tegelijk moet de gerechtsdeurwaarder voor dat tarief ook nog eens sociaal verantwoord incasseren."

Veeleisend vak
Het gerechtsdeurwaardersvak kan best overweldigend en veeleisend zijn. Gerechtsdeurwaarders moeten nieuwe wetgeving en normen bijhouden en er worden maatwerkoplossingen van hen verwacht.

Rutten: "In onze cursus 'Schulden' voor studenten van de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening en de gerechtsdeurwaardersopleiding proberen we studenten de verschillende kanten van het schuldendomein te laten zien. We geven daarbij het inzicht dat ze onderdeel zijn van een systeem. Dan is het belangrijk om te weten welke belangen er spelen en dat je weet hoe bijvoorbeeld een incassomedewerker

en een schuldhulpverlener werken. Dat kunnen studenten zich nog moeilijk voorstellen; het is soms namelijk net even wat complexer dan wat je bedenkt achter je bureau. Het is een van de grote onderwijsuitdagingen om hen dat te laten realiseren als ze straks aan het werk gaan.”

Van Huet: “Er is de afgelopen jaren veel gebeurd in de branche. Het moest efficiënter, sociaal verantwoord en goedkoper. De tijd dat je voor de aantrekkelijke verdienste voor het gerechtsdeurwaardersambt koos, ligt ver achter ons. Maar het is nog steeds een prachtig vak.”

Botter: “Helemaal mee eens. Heel afwisselend ook. Soms kom je aan de deur en snakken mensen naar een gesprek waar je de tijd voor moet nemen. Maar op een ander adres ben je zo weer weg, omdat er niemand thuis is. Het is ook geen 9–tot–5 job. Je hebt bij ons veel vrijheid om te bepalen wanneer je je route rijdt.”

In de praktijk leer je het vak pas echt, door verschillende situaties mee te maken. Beginnende gerechtsdeurwaarders blijven dan weleens met vragen zitten, waarover ze met een collega willen sparren. Buiten het kantoor waar ze werken, is dat soms moeilijk te organiseren. Daarom is binnen de KBvG de commissie Kennis & Interactie Nieuwe Gerechtsdeurwaarders (KING) opgericht. Botter is hiervan de initiatiefnemer geweest.

Botter: “Ik ben er trots op dat we KING konden oprichten. Ik heb zelf ervaren hoe belangrijk en fijn het is om als beginnend gerechtsdeurwaarder ergens met je vragen terecht te kunnen. De vier leden van de commissie KING – allemaal jonge gerechtsdeurwaarders uit de praktijk – beantwoorden vragen van beginnende vakgenoten. Laagdrempelig en niet zo formeel. En als ze zelf de vraag niet

kunnen beantwoorden verwijzen ze je door of helpen ze je verder op weg. Nieuwe KBvG-leden ontvangen een welkomstpakket. Gewoon met basisinformatie: bij wie kun je terecht bij de KBvG? Hoe kom ik in contact met de Ledenraad?”

Nieuwe praktijkgerichte opleiding

Door de ontwikkelingen van het ambt is het curriculum van de gerechtsdeurwaardersopleiding sinds 2016 aangepast aan de eisen en de professional van deze tijd. Inmiddels heeft de eerste lichte studenten de opleiding in de nieuwe vorm bijna afgerond.

Rutten: “Er is behoefte aan mensen die zelf nadenken over de manier waarop ze in het gerechtsdeurwaardersvak staan. Vanuit het idee ‘leren kan, maar ervaren is beter’, is de opleiding daarom niet meer opgebouwd vanuit de theorie, maar meer vanuit wat je doet in de praktijk. De hoofdfase van de opleiding bestaat uit een aantal cursussen/modules. Bij iedere cursus staat een praktijkthema centraal: bijvoorbeeld ‘Procederen civiel’. Hierin toetsen we niet alleen of je stukken kunt schrijven en of ze juridisch kloppen, maar ook of ze leesbaar en goed gestructureerd zijn. Hierin combineren we vaardigheden en kennis dus in de toetsvorm die we gebruiken.

Maar we hebben ook een cursus ‘Ambtshandelingen in de praktijk’. Hierin is naast het schriftelijk betekenen van het exploitatiedocument aandacht voor het contactmoment aan de deur: hoe breng ik de boodschap? Hoe ga ik om met weerstand? We hebben hier de ‘betekeningsroutetoets’ voor opgezet. We maken dan een setting waarbij we de praktijksituatie nabootsen. Studenten krijgen een fictieve ‘route’ met drie exploitatiedocumenten.

Na een korte voorbereiding komen ze het lokaal binnen en ervaren wat ze zouden meemaken als ze een exploitatiedocument aan de deur komen betekenen. Dat is zeer leerzaam, zowel voor studenten als docenten.”

Botter: “Dat wist ik niet. Ik vind het heel leuk om dit te horen. Ik heb vooral de lange schrijftentamens nog gedaan. De opleiding zit veel dichtter op de praktijk nu.”

Rutten: “We leiden de eerste drie jaren op zodat studenten in het vierde jaar aan de stage kunnen beginnen. Het is van belang om al voor de stage op een gerechtsdeurwaarderskantoor te werken. Om te leren wat je als gerechtsdeurwaarder moet kennen en kunnen, is het van belang om in de praktijk mee te draaien. Studenten bouwen zo een portfolio met werkervaring op waar ze in het derde jaar op beoordeeld worden. Onder meer met opdrachten en een assessment, toetsen we of studenten kunnen uitleggen waarom ze bepaalde keuzes hebben gemaakt. Als je dat kunt, heb je grote stappen in je ontwikkeling gezet en zou het in de praktijk ook moeten lukken. Deze manier van toetsen is heel wat anders dan alleen tentamens maken.”

Verhaal vertellen

Elk jaar starten er tussen de twintig en 25 nieuwe studenten aan de gerechtsdeurwaardersopleiding. In het afgelopen derde jaar had de opleiding tien stagiairs. Dat lijkt nog niet storm te lopen.

Rutten: “We hebben op zich genoeg interesse, maar ons dringende verzoek – vroeger een plicht – om tijdens de studie te werken op een gerechtsdeurwaarderskantoor, houdt sommigen tegen. Een opleiding als hbo Rechten bijvoorbeeld, zou je zo kunnen starten. Bij de gerechts-

vlnr. Jos Rutten, Lorena Botter en Nathalie van Huet

deurwaardersopleiding lichten we eerst een en ander nader toe. We vragen hen dan bijvoorbeeld hoe ze naar hun toekomst kijken en hoe ze hun praktijkervaring gaan opdoen. Daarnaast zien we gelukkig best wat aanwas van studenten die al in een andere functie bij een gerechtsdeurwaarderskantoor werken – bijvoorbeeld als incassomedewerker – maar besloten hebben om als onderdeel van hun carrièrepad de opleiding te volgen. Dan is het wel van belang dat de werkgever je hier ook de ruimte voor geeft. Het meest ideaal is om naast de opleiding 24 uur per week te werken.

Van Huet: “Als ik jullie zo hoor, is er een sterk en positief verhaal te vertellen over de opleiding en het gerechtsdeurwaardersvak, maar wordt het nog niet echt verteld. Ik denk dat de van huis uit wat gesloten gerechtsdeurwaardersbranche zich inmiddels wel wat meer mag openstellen.”

Rutten: “Ik denk dat het begint bij de vraag: wat maakt jouw werk leuk en waar ben je trots op?”

Van Huet: “Dat denk ik ook. Om die reden zijn we deze zomervakantie op ons kantoor een experiment gestart. VWO-scholieren en studenten van 17 tot 20 jaar hebben we de mogelijkheden gegeven om bij ons in een vakantieteam te werken. Ze mochten proeven aan juridisch administratief werk en konden ervaren hoe het is om in een gerechtsdeurwaarderskantoor te werken.

We hebben een aantal collega's vrijgemaakt om de scholieren en studenten te begeleiden. Het was mooi om te zien dat zij veel vragen kregen over de manier waarop zij hun werk doen. Dat daagt ook onze medewerkers weer uit. De scholieren en studenten gaven achteraf aan dat ze door hun ervaring een heel ander beeld bij het werk van een gerechtsdeur-

waarderskantoor hebben gekregen en dat ze het werk interessant hebben gevonden. Dat is precies wat we wilden bereiken. En dat werkt verder door, want ze vertellen dat ook thuis weer. Wat mij betreft zouden ook andere kantoren dit initiatief kunnen oppakken.”

Rutten: “Dat is een mooi initiatief en zo zijn er ongetwijfeld meer te bedenken. Ik vind ook dat het gerechtsdeurwaardersambt en de opleiding zichtbaarder mogen worden. Ik hoop dat we daarmee meer studenten kunnen aantrekken, maar ook een aantal werkervaringsplekken in de gerechtsdeurwaarderspraktijk kunnen uitbreiden.”

Van Huet: “Laat dit gesprek dan een start zijn om met de opleiding, de kantoren en de KBvG op te trekken om het gerechtsdeurwaardersvak meer op de kaart te zetten. ●

Samen optrekken is het ‘nieuwe normaal’

Het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) is onder andere (stelsel)–verantwoordelijk voor de ontwikkeling en kwaliteit van het rechtsbestel in Nederland. Gerechtsdeurwaarders zijn binnen dit bestel de onafhankelijke uitvoerders van gerechtelijke uitspraken. De samenwerking tussen het ministerie en de KBvG heeft – door het eerder gesloten convenant en de actualiteit – de laatste tijd een boost gekregen. Een gesprek tussen Michaël Brouwer (KBvG–voorzitter) en Barend Sluijter (MT–lid bij de Directie Rechtsbestel van het ministerie van JenV).

“Het beleidsonderwerp dat gaat over gerechtsdeurwaarders is ondergebracht bij de Directie Rechtsbestel. Als ik kijk naar de KBvG als beroepsorganisatie en het ministerie, ben ik er stellig van overtuigd dat we voor 85 procent dezelfde – wettelijke – taak hebben: het in stand houden van een kwalitatief hoogwaardige beroepsgroep”, aldus Sluijter. “Om dat samen te bereiken moet je samenwerken.”

Brouwer: “Die gezamenlijke basis is voor ons heel belangrijk en geeft vertrouwen. Er leven namelijk verschillende beelden in de maatschappij over onze beroepsgroep. We willen daarom veel bereiken op belangrijke onderwerpen voor nu en in de toekomst.”

Jullie hebben een convenant gesloten, wat staat daarin?

“Dat klopt. Het bijzondere is dat wij de eerste juridische beroepsgroep zijn die voor de komende drie jaar een convenant met een ministerie heeft gesloten. Hierin is bepaald dat de KBvG en het ministerie regelmatig, in verschillende samenstellingen en op verschillende niveaus overleggen en dat de positie van gerechtsdeurwaarders beter wordt meegenomen bij de totstandkoming en wijziging van wetgeving. We overleggen over 31 vooraf vastgelegde onderwerpen: stuk voor stuk punten die onze beroepsgroep raken en uiteindelijk de maatschappij dienen. Dan kun je denken aan de digitalisering van het werk, transparantie van vermogen, de rol bij problematische schulden en een tarief bij het voorkomen van een beslag of ontruiming.

Sluijter: “Ik vind het goed dat het convenant er nu is. Want ons overleg is zeker niet altijd zo intensief geweest. Het convenant dwingt ons om na te denken over de manier waarop we samenwerken en overleggen. De onderwerpen zetten we nu op de agenda. We kunnen niet anders dan met elkaar in gesprek zijn over de onderwerpen die Michaël benoemt. Er gebeurt namelijk veel in het vaarwater waarin gerechtsdeurwaarders zitten. We praten nu niet langer óver elkaar, maar in vertrouwen mét elkaar.”

Brouwer: “Het convenant is natuurlijk gewoon een stuk papier met afspraken. Het gaat er vooral om hoe je het overleg met elkaar voert. En dan zijn de lijntjes soms heel kort als het erop aankomt. Door de samenloop van het convenant, de online overleggen in deze coronatijd en de actualiteit van bijvoorbeeld de kinderopvangtoeslagaffaire is een en ander een beetje in een stroomversnelling geraakt. Bij de

hersteloperatie van de kinderopvangtoeslagaffaire zag de KBvG namelijk een rol voor zichzelf bij het identificeren van de gedupeerden. We hadden daarbij al een idee over een oplossing die de Belastingdienst zou kunnen helpen. Dan merk je dat het mogelijk is om op heel korte termijn besluiten te nemen.”

Sluijter: “Bij de kinderopvangtoeslagaffaire heeft de KBvG in een aantal dagen een megaoperatie op touw te gezet waarmee ze de Belastingdienst heeft geholpen. Daar ben ik best trots op. Dat had ik twee jaar geleden niet voor mogelijk gehouden.”

Hoe heeft het convenant jullie samenwerking veranderd?

Brouwer: “Het mooie van de samenwerking is dat we kwesties nu vooraf aankaarten. Voorheen kwamen we als beroepsorganisatie nog weleens met een kant en klare oplossing voor een probleem bij het ministerie aan, zonder te polsen of – in dit geval – het ministerie hierop zat te wachten. Dan loop je het risico dat jouw oplossing op een verkeerd moment komt of niet aansluit bij wat er al is bedacht. De deur wordt dan voor je neus dichtgegooid. Dat frustriert en is niet altijd bevorderlijk voor de samenwerking; je kunt het gevoel krijgen dat de ander het niet leuk vindt om met je samen te werken. Dat risico zijn we nu een stap voor door vooraf het probleem voor te leggen en eerst – kort – met elkaar in gesprek te gaan over de richting van de oplossing. Je voelt dan ook direct aan wat de ander belangrijk vindt.”

Sluijter: “We werken nu veel meer vanuit de vraag: hoe willen we het samen oplossen? In plaats van te reageren op een voorstel van de ander. Dat levert een veel constructiever gesprek op.”

Brouwer: “Die manier van samenwerken is nodig omdat er onderwerpen zijn waar we soms zelf het antwoord nog niet op weten.”

Welke onderwerpen zijn dat?

Brouwer: “De KBvG maakt zich – net als het ministerie – sterk voor een kwalitatief hoogwaardige beroepsgroep, ook voor de toekomst. Een onderwerp dat nu al speelt is de verdere digitalisering van het werk en de beroepsgroep. We weten dat die ontwikkeling ons allemaal raakt, maar wat de impact voor gerechtsdeurwaarders precies zal zijn is nog niet te voorspellen. Dat onderzoeken we nu met elkaar. Dan gaat het ook over de bekostiging van de investeringen die kantoren moeten doen voor het invoeren van bijvoorbeeld een digitale betekening.

En over het wegvallen van werk dat geautomatiseerd wordt.”

Sluijter: “Dat is een punt dat wij samen op de agenda hebben gezet, omdat we moeten gaan voldoen aan de Europese verordening op dit gebied. We hebben hier één op één contact over, maar het thema vraagt ook om samenwerking binnen – en buiten – de ketens. Het ministerie heeft hiervoor daarom ook zogenoemde thematafels georganiseerd met meerdere partijen in de schuldenketen. Daarnaast hebben we regulier overleg met andere juridische beroepen zoals het notariaat. Hiermee anticiperen we alvast op de impact die de invoering ervan gaat hebben. Zo brengen we meerdere oplossingen bij elkaar, die we anders niet bedacht zouden

hebben. Op die manier zijn we voorbereid op de implementatie van de verordening in de Nederlandse wetgeving.”

Brouwer: “Voor de langere termijn zijn we eigenlijk aan het nadenken over hoe de volgende generatie gerechtsdeurwaarders gaat functioneren en wat deze daarvoor nodig heeft. Dan heb je te maken met een stelsel dat behoorlijk complex is, waar je niet zomaar dingen in kunt aanpassen. Zeker wanneer je wetgeving – zoals de Gerechtsdeurwaarderswet of rechtsvordering – gewijzigd wilt hebben, moet je samen optrekken in de sector. Dan heb je ook te maken met de rechtspraak, advocatuur en schuldhulpverlening.”

'We werken nu veel meer vanuit de vraag: hoe willen we het samen oplossen?'

Barend Sluijter

'Het gaat allang niet meer alleen om het behartigen van de belangen van de gerechtsdeurwaarder.'

Michaël Brouwer

Sluijter: “Dat klopt. Het past in de tijdsgeest dat partijen móeten samenwerken in de sector. De schuldenproblematiek strekt zich namelijk ook uit over meerdere domeinen. Binnen het totale stelsel en het schuldendomein hebben gerechtsdeurwaarders daarbij een maatschappelijke taak.”

Hoe ziet wat jullie betreft de samenwerking eruit?

Sluijter: “We hebben de afgelopen maanden gezien dat ook andere departementen dan het ministerie van JenV beleidsmatig verantwoordelijk kunnen zijn voor onderwerpen die gerechtsdeurwaarders aangaan. Bijvoorbeeld bij de invoering van de vereenvoudigde beslagvrije voet. Daar kwam het initiatief van de gerechtsdeurwaarders, maar heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de regie gevoerd. Als ministerie van JenV hebben we toen de samenwerking met onze

collega's van Sociale Zaken meer opgezocht. Daarbij is het niet alleen belangrijk dat ministeries elkaar onderling beter weten te vinden, maar dat ook bijvoorbeeld de KBvG direct met hen kan overleggen. Zo kunnen we vanuit een gedeeld belang oplossingen vinden voor problemen.”

Brouwer: “Dat is ook mijn wens. Het mooie is juist dat we vanuit de – ogenschijnlijk – verschillende belangen samen mooie dingen kunnen bereiken. Ik heb bij de hersteloperatie van de toeslagenaffaire ervaren dat flexibel werken in projectteams goed uitpakt. Door de kennis, kunde en competenties vanuit verschillende ministeries en organisaties bij elkaar te brengen, kun je een onderwerp heel gericht oppakken. De KBvG heeft daarin ook niet altijd een vaste rol: soms ben je als kennispartner betrokken bij een onderwerp, een andere keer als expert of uitvoerder.

Je levert de bijdrage die bij een bepaald onderwerp past. Het gaat allang niet meer alleen om het behartigen van de belangen van de gerechtsdeurwaarder.”

Sluijter: “Voor de samenwerking tussen het ministerie van JenV en de KBvG hoop ik dat we die kunnen verdiepen en verbreden. Door meerdere collega's direct contact te laten hebben met bijvoorbeeld bestuursleden van de KBvG, zorgen we dat de samenwerking ook na de looptijd van het convenant behouden blijft.”

Brouwer: “Zo zien wij dat ook voor ons. Het gaat erom dat de juiste mensen met elkaar contact hebben over een onderwerp. En dat hoeft echt niet altijd de voorzitter te zijn.” ●

LEERSTOEL FOCUST OP DE
MAATSCHAPPELIJKE ROL VAN
DE GERECHTSDEURWAARDER

Krzemiński nieuwe bijzonder hoogleraar executie- en beslagrecht

Per 1 september is de Rotterdamse advocaat **mr. dr. Kasper Krzemiński (1981)** benoemd tot bijzonder hoogleraar Executie- en Beslagrecht aan de universiteit van Amsterdam (UvA). Krzemiński wordt voor 5 jaar aangesteld. Het bijzonder hoogleraarschap wordt gefinancierd door de stichting Leerstoel Executie- en Beslagrecht, ingesteld door de KBvG. Vice-voorzitter Sjef van der Putten van de KBvG licht met de nieuwe hoogleraar toe welke bijdrage de leerstoel levert aan het ambt van gerechtsdeurwaarder en de maatschappij.

De KBvG is blij met de aanstelling van de nieuwe hoogleraar Executie- en Beslagrecht. Vice-voorzitter Sjef van der Putten: "Wetenschappelijke aandacht voor ons vak is van groot belang en een belangrijk beleidsthema van de KBvG. Het draagt bij aan kwaliteit, interesse, begrip en ontwikkeling. Na alle gesprekken met Kasper Krzemiński en de UvA ben ik ervan overtuigd dat we samen mooie dingen gaan realiseren."

Rechtsbescherming

Als bijzonder hoogleraar Executie- en Beslagrecht besteedt Krzemiński bijzondere aandacht aan de positie van de gerechtsdeurwaarder. De deurwaarder neemt in het executie- en beslagrecht een centrale rol in. Als onafhankelijk ambtenaar is de deurwaarder belast met de uitvoering van beslag- en executiemaatregelen, waarbij de balans tussen rechtshandhaving en rechtsbescherming moet worden bewaakt. Zo gaat Krzemiński onderzoek doen naar de fundamentele rechtsbescherming van zowel schuldeisers als schuldenaren.

Krzemiński: "Het gaat om de feitelijke verwezenlijking van recht in de praktijk, zo nodig met de inzet van dwangmiddelen. Dit raakt aan vragen over goede rechtsbedeling, rechtsbescherming en toegang tot recht; onderwerpen die juist een meer fundamentele benadering vragen." Van der Putten vult aan: "Beslagleggen is een essentieel onderdeel van de rechtstaat, omdat burgers er van uit moeten kunnen gaan dat rechterlijke uitspraken ook uitgevoerd worden. Rechtshandhaving staat hier gelijk aan rechtsbescherming. Het is de taak van de deurwaarder om de rechten van de één te realiseren, zonder afbreuk te doen aan de rechten van de ander. De deurwaarder staat daarmee tussen schuldeiser en schuldenaar in en houdt als onpartijdig ambtsdrager rekening met beide belangen, steeds precies volgens de wet. Beide partijen worden hier door de deurwaarder in hun rechten beschermd.

De vraag naar de strekking van rechterlijke toetsing van een conservatoir beslagverlof is zo'n fundamentele vraag waarmee de bijzonder hoogleraar aan de slag gaat, vertelt hij: "Een ex parte beslagrekest wordt vooraf slechts marginaal getoetst door de voorzieningenrechter. Dat is

'Juist met de specifieke onderzoeksopdrachten komen mijn praktijkervaring, wetenschappelijke interesse en ambitie helemaal samen.'

Kasper Krzemiński

slechts een beperkte legitimatie voor een verstrekend dwangmiddel als conservatoir beslag, waarmee inbreuk wordt gemaakt op (eigendoms)rechten en privésfeer van de schuldenaar."

Spanningsveld

Ook de onafhankelijke positie van de gerechtsdeurwaarder binnen het rechtsbestel heeft de aandacht van Krzemiński. Denk daarbij aan dilemma's als de ministerieplicht versus het eigen beoordelingsvermogen en maar voortschrijdende discussies over de gerechtsdeurwaarder als ambtsdrager enerzijds en zelfstandig ondernemer anderzijds: onderwerpen die ook centraal staan in het convenant dat de KBvG onlangs heeft gesloten met het ministerie van Justitie en Veiligheid. Kasper Krzemiński: "Het herijken van de positie van de gerechtsdeurwaarder is interessant vanwege het veranderende takenpakket, door wetwijzigingen, veranderingen in de maatschappij en voortschrijdend inzicht binnen de beroepsorganisatie. Het executie- en beslagrecht is bovendien volop in beweging en onderwerp van breed maatschappelijk debat. Ik kijk ernaar uit met mijn onderzoek hieraan een bijdrage te leveren."

Modernisering van het takenpakket vraagt ook om herziening van afspraken over de tarieven, vindt de KBvG. Van der Putten: "Steeds vaker wordt er van de deurwaarder verlangd dat hij er alles aan doet om procedures en beslagleggingen te voorkomen. Dat kan door het treffen van een betalingsregeling en het controleren daarvan. We signaleren of mensen een problematische schuld hebben en verwijzen zo nodig door naar

hulpverleners op dat gebied. Dat is maatschappelijk gezien een waardevolle aanvulling op ons takenpakket, maar dat moet wel worden betaald. Ter illustratie: de deurwaarder krijgt een maandelijks vergoeding voor het ontvangen, administreren en verdelen van geld uit beslag. Dat bedrag is vastgesteld door de overheid en gebaseerd op de kostprijs. Als de deurwaarder geen beslag legt maar een minnelijke betaalaafpraak maakt heeft hij dezelfde en meer werkzaamheden, maar mag hij van diezelfde overheid geen kosten in rekening brengen."

Toegang tot het recht

De leerstoel is gevestigd aan de UvA, meer specifiek binnen het Amsterdam Center on the Legal Professions and Access to Justice, waar al leerstoelen zijn over rechtspraak, advocatuur, openbaar ministerie en civiele rechtspleging. Daarin kan de deurwaarder niet ontbreken. Toegang tot het recht is immers de kerntaak van de deurwaarder. Enerzijds door het oproepen van partijen en het toegankelijk maken van het recht door

Sjef van der Putten

De deur open voor samenwerking

uitleg aan de deur. Anderzijds door het afdwingen van de beslissing van een rechter als niet vrijwillig wordt voldaan. De UvA streeft met de leerstoel nadrukkelijk maatschappelijke relevantie en impact na. Niet wetenschap vanuit de ivoren toren, maar van ‘law in books’ naar ‘law in action’. Een vraagstuk dat Krzemiński in het kader van access to justice wil onderzoeken, is hoe om te gaan met de niet betwiste geldvordering. De dagvaardingsprocedure is bijzonder complex en zorgt voor hoge kosten voor het innen van schulden, die schuldenaren moeten betalen. Die kosten wegen echter in sommige gevallen niet op tegen de hoogte van de openstaande vordering. “We zien dat de inningskosten een drempel vormen voor het effectief verhalen van openstaande vorderingen. Daarmee raakt het aan het fundamentele recht van access to justice”, zegt Van der Putten van de KBvG. Hij vervolgt: “Zoals de procedure nu is ingericht, kost die de maatschappij veel geld en verhoogt het de werkdruk bij de rechtbanken. Kasper gaat meedenken over een betalingsbevelprocedure, waarbij gekeken wordt naar onder meer de Europese en Duitse betalingsbevelprocedure en de Belgische procedure voor invordering van onbetwiste schulden. Met de introductie hiervan in Nederland wordt een belangrijke stap gezet naar een bredere aanpak van de schuldenproblematiek en het voorkomen van het onterecht moeten afschrijven van kleinere vorderingen.”

In dat kader wordt ook onderzocht hoe voorkomen kan worden dat schuldenaren vermogen of inkomen afschermen, bijvoorbeeld door ondoorzichtige vennootschapsstructuren of schijnconstructies. Van der Putten: “Wij hebben als gerechtsdeurwaarders nu slechts beperkte mogelijkheden om informatie in te winnen, terwijl schuldenaren slechts summier inzicht hoeven te geven in hun financiële

situatie.” Gerechtsdeurwaarders merken dat het tenuitvoerleggen van een vonnis daardoor bemoeilijkt wordt. De summere informatiepositie van de gerechtsdeurwaarder leidt volgens de KBvG ook tot hogere maatschappelijke kosten dan strikt noodzakelijk. Van der Putten: “Transparantie van vermogen is de sleutel tot een rechtvaardig executierecht. Bij schuldenaren die geen vermogen hebben, kan beslag worden voorkomen. Vermogen dat verstopt is wordt dan getraceerd. Uitdaging hierbij is om een goede balans te vinden tussen transparantie enerzijds en privacy anderzijds.

Inspiratiebron

Ten slotte gaat Krzemiński in zijn onderzoek en onderwijs aandacht besteden aan internationale ontwikkelingen binnen het executie- en beslagrecht. Dat is noodzakelijk omdat het maatschappelijk verkeer steeds internationaler wordt. Partijen in het buitenland worden opgeroepen, vermogen dat daar gestald is wordt beslagen en het Europese executierecht heeft invloed op de Nederlandse praktijk. Zo mag onder de Europese verordeningen beslag worden gelegd in een ander EU-land. Gerechtsdeurwaarders, advocaten en andere partijen moeten daar goed op voorbereid zijn. Staand beleid in andere Europese landen kan bovendien een inspiratiebron zijn voor het herijken en herzien van de Nederlandse wet- en regelgeving.

Gastcolleges

Dat Krzemiński gevraagd is om de leerstoel te bekleden, vindt hij een grote eer: “Het idee om hoogleraar te worden, speelde al tijden door mijn hoofd. Juist met deze specifieke onderzoeksopdrachten komen mijn praktijkervaring, wetenschappelijke interesse en ambitie helemaal samen.” Omdat het academisch jaar al is begonnen, richt Krzemiński zich vooral op gastcollege’s in bestaande lesprogramma’s. “Ik vind lesgeven

heel leuk, maar de nadruk ligt toch op onderzoek en publicaties.” Met de nasleep van de toeslagenaffaire en de maatschappelijke discussie over ondermijning, fraudebestrijding en verantwoord incasseren ziet Krzemiński voldoende uitdagingen om daar de komende jaren volop mee bezig te zijn.

Wetenschap en ontwikkeling

De leerstoel executie- en beslagrecht werd in 2002 in het leven geroepen door de KBvG met het doel om meer wetenschappelijke aandacht te vestigen op het ambt van de gerechtsdeurwaarder. Daarnaast wordt door de leerstoel onderzoek gedaan naar het vak. Dit draagt bij aan betere wetgeving, betere rechtspraak en aanscherping van beleid. En mogelijk kunnen er nu concrete stappen gezet worden naar een specialisatieopleiding voor deurwaarders en een deurwaardersopleiding op academisch niveau. Twee langgekoesterde wensen van de KBvG.

De leerstoel is overgenomen door de stichting Leerstoel Executie- en Beslagrecht. Prof. dr. Ton Jongbloed was de eerste bijzonder hoogleraar Beslag- en Executierecht, aan de universiteit Utrecht. Ton Jongbloed blijft hoogleraar in Utrecht, tot tevredenheid van de KBvG. Sjef van der Putten: “We hebben de afgelopen tien jaar waardevolle inzichten opgedaan door het werk van Ton Jongbloed. Hij heeft een grote bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van ons vak. Feitelijk hebben we nu twee hoogleraren die onderzoek doen naar de rol van de gerechtsdeurwaarder. En daar mogen we trots op zijn.” ●

De beroepsgroep van gerechtsdeurwaarder stond erom bekend nogal gesloten te zijn. Wellicht heeft dat te maken met ons imago. Als het beeld dat het gros van de mensen van jouw beroep heeft volgens jou niet overeenkomt met de werkelijkheid, is het begrijpelijk dat je ook niet altijd staat te springen om je gezicht te laten zien. Daar is de laatste jaren verandering in gekomen. We beseffen steeds vaker dat we trots mogen zijn op ons vak en ons ambt en dat we dat ook mogen uitdragen: de deur staat open. Bovendien ben ik van mening dat we als gerechtsdeurwaarder de wereld om ons heen nodig hebben om onze plannen te kunnen realiseren. Met onze beroepsgroep hebben we beleidsplannen ontwikkeld die niet alleen onze eigen werkwijze verbeteren, maar ook voordelen brengen voor de maatschappij. Wij maken ons met die concrete plannen hard voor een effectievere, duurzamere en meer maatschappelijk verantwoorde aanpak van schulden en wanbetaling, in het belang van alle betrokkenen. Maar met onze ideeën over hoe zaken beter kunnen werken voor de maatschappij, begeven we ons soms ook op het grensgebied van onze stakeholders en ketenpartners. Dat was duidelijk merkbaar toen we ons position paper ‘Schulden in perspectief’ in het voorjaar publiceerden. We hebben vervolgens met zo’n vijftien verschillende stakeholders en ketenpartners gesprekken gevoerd over de ideeën

en plannen uit de paper. Soms werden ideeën afgeschoten; andere ideeën werden juist omarmd – vaker dan wij van tevoren hadden gedacht – zoals u kunt lezen in het artikel “Vruchtbare gesprekken over duurzame oplossingen bij schulden”. Er volgden thematafels over onderwerpen die spelen in het schulden-domein, georganiseerd door het ministerie van Justitie en Veiligheid met verschillende van de partners die wij zelf ook al hadden gesproken. Daaruit is zelfs een gezamenlijk paper voortgekomen met tien oplossingen voor probleemschulden, als opvolging van een motie van Tweede Kamerlid Marijke Beukering–Huijbregts (D66): een inventarisatie van verbeteringen van maatschappelijk verantwoorde incasso en gerechtsdeurwaarderactiviteiten. Ik realiseerde me eens te meer, dat we onderdeel zijn van een geheel. Als gerechtsdeurwaarder zijn we niet zomaar uitvoerders van de wet, we zijn een belangrijke schakel in de rechtsstaat en het functioneren van de maatschappij. De afspraak is immers dat wie iets koopt, daarvoor betaalt. Doe je dat niet, dan kan de rechter beslissen dat de gerechtsdeurwaarder komt invorderen. We kunnen deels zelf invloed uitoefenen op onze plek in het geheel, omdat we het voortouw nemen. Tegelijkertijd hebben we te maken met grotere maatschappelijke tendensen. Zo is er vanuit de overheid de afgelopen jaren steeds meer aandacht gekomen voor de schuldenproblematiek en

de ‘menselijke maat’. In de nieuwe kabinetsbegroting is ruimte voor flinke investeringen in de rechtsstaat. Door de kinderopvangtoeslagaffaire hebben we laten zien dat we als gerechtsdeurwaarder snel met oplossingen kunnen komen en goed kunnen samenwerken met andere partijen. Inspelen op bestaande situaties en vooruitkijken naar hoe we de ruimte kunnen pakken in maatschappelijke ontwikkelingen en trends; dat helpt bij het realiseren van onze plannen. Andersom moeten wij de ideeën en plannen voor de toekomst van ons ambt afstemmen op het maatschappelijk speelveld. Wat gebeurt er om ons heen? Waar gaat het in Nederland naartoe op het gebied van schulden en wanbetaling? Waar liggen onze kansen? Een mooie en uitdagende taak voor onze commissie Meerjarenbeleid, die de nieuwe beleidsplannen gaat ontwikkelen voor de komende jaren. Ik wens ze veel succes en vooral ook plezier bij het richting geven aan de toekomst van ons mooie ambt! ●

Michaël Brouwer,
Voorzitter KBvG

In beeld: de dagvaarding

1

Richelle Elshof is gerechtsdeurwaarder. Vandaag is zij op pad om een dagvaarding uit te brengen. Mevrouw Christine Maria de Bruijn (een fictieve naam) bij wie zij aanbelt heeft volgens de zorgverzekeraar een aantal maanden niet betaald. Met de dagvaarding komt Richelle mevrouw de Bruijn vertellen dat zij voor de rechter moet verschijnen, vanwege deze situatie.

2

“Goedemiddag, ik ben Richelle Elshof, gerechtsdeurwaarder. U bent Christine Maria de Bruijn?” Als mevrouw de Bruijn bevestigend antwoordt, legt Richelle uit waarom zij heeft aangebeld. “Er staat bij uw zorgverzekeraar nog een bedrag open van bijna € 900,-. Zij hebben aangegeven dat er al vijf maanden niet is betaald. Kan dat kloppen?”

3

“Nee, dat kan echt niet! Alles wordt automatisch afgeschreven!” Volgens mevrouw de Bruijn heeft zij de afgelopen vijf maanden gewoon betaald en kan zij zo'n bedrag ook nooit in één keer terugbetalen. Richelle adviseert mevrouw de Bruijn om toch nog een keer te checken of de maandelijkse bedragen daadwerkelijk zijn afgeschreven.

4

Als Richelle de dagvaarding overhandigt, legt zij uit dat mevrouw de Bruijn in verweer kan gaan, mocht het zo zijn dat zij wel heeft betaald. Aangezien de zitting over vier weken is, heeft zij daar vier weken de tijd voor. Mevrouw de Bruijn geeft aan direct te gaan checken hoe het zit. Richelle laat haar weten dat zij altijd contact kan opnemen met het gerechtsdeurwaarderskantoor als mevrouw de Bruijn toch nog vragen heeft.

Dit zijn beelden uit een van de vlogs die binnenkort online komen. De vlogs belichten telkens een onderwerp uit de dagelijkse praktijk van de gerechtsdeurwaarder.